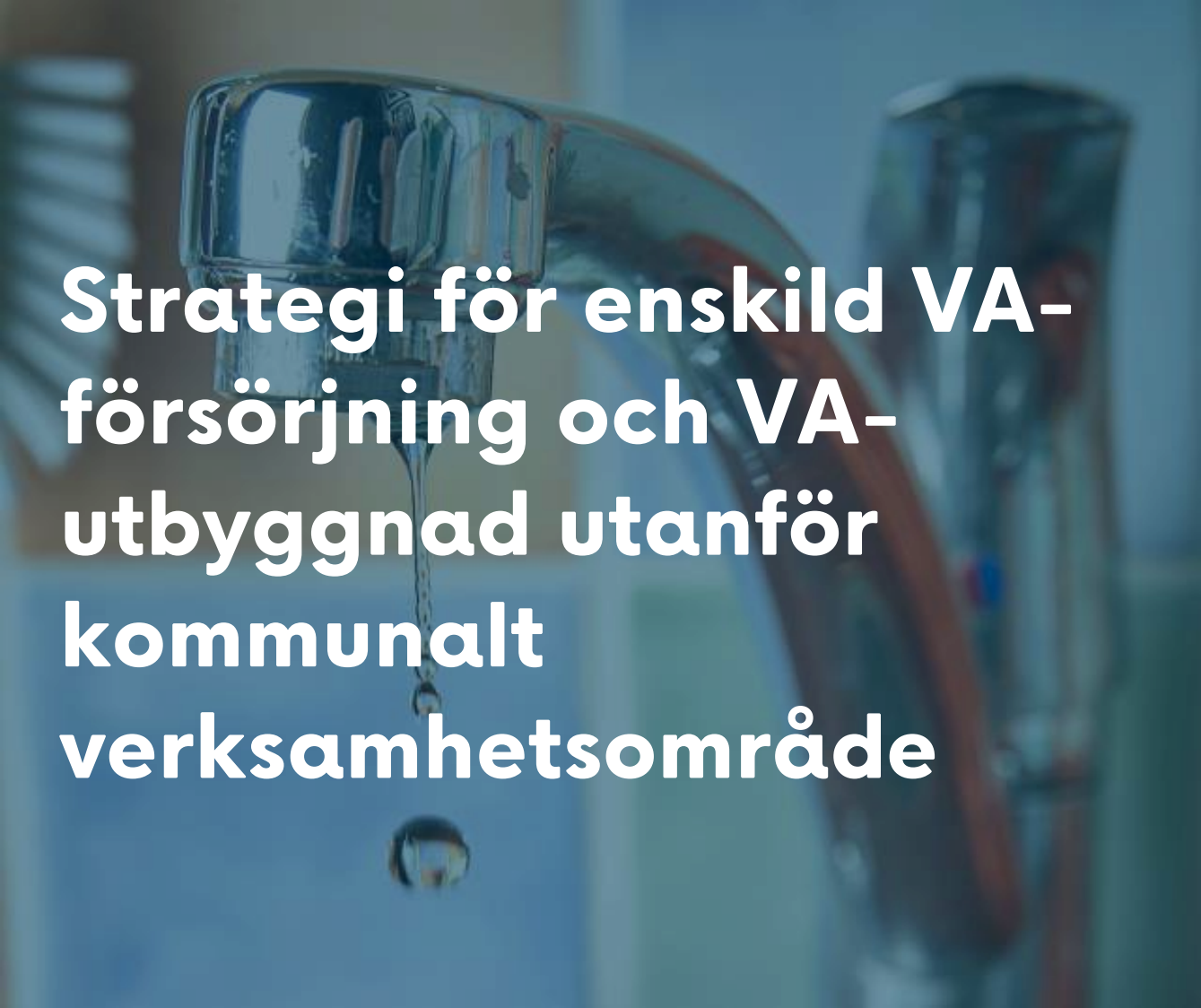

Växjö
kommun

Strategi för enskild VA- försörjning och VA- utbyggnad utanför kommunalt verksamhetsområde

Innehåll

Ordlista	3
Introduktion till VA-plansarbetet.....	4
Organisation och beslutfattningsprocess.....	5
Beslutsprocess för utbyggnad av det kommunala VA-systemet	6
Förutsättningar för VA-arbetet.....	7
Lag om allmänna vattentjänster.....	7
Miljö kvalitetsnormer	7
Hållbara Växjö 2030.....	8
VA-taxa	8
Bedömningsgrunder vid strategi för enskilt VA.....	9
Sammanvägd bedömning och ställningstagande	10
Beskrivning kategorier.....	11
Miljöutredning.....	13
Handläggarkartan	14
Tillhörande dokument.....	15

Ordlista

Avloppsanläggning: Samlingsnamn för anläggning som renar avloppsvattnet. Kan vara kommunalt förvaltat eller enskild.

Gemensamhetsanläggning (GA): Avloppsanläggning som tillhör/är gemensam för flera fastigheter. En gemensam anläggningssamfällighet är formellt bildad och fastställd av Lantmäteriet.

Enskilt avlopp (EA): En avloppsanläggning för en eller några fastigheter som inte är formellt beslutad som samfällighet.

Verksamhetsområde (VO): Ett geografiskt område inom vilket kommunen har en skyldighet att tillhandahålla tjänster för vatten och avlopp. Ett verksamhetsområde kan innefatta en eller flera VA-tjänster. VA-lösningar som ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet benämns enskilda avlopp.

Recipient: Vattendrag eller sjö som blir mottagare av det renade avloppsvattnet. Vid infiltration i marken är grundvattnet recipient.

Retention: Markens eller recipientens egen förmåga att ta hand om kväve och fosfor.

VA: Vatten och avlopp

Introduktion till VA-plansarbetet

Syftet med en VA-plan är att Växjö kommun ska växa hållbart – socialt, ekologiskt och ekonomiskt. Genom en strukturerad VA-plan säkerställs en utveckling av Växjö där VA harmonierar med övriga intentioner vid planering. Kommunen vill arbeta förebyggande och med välgrundade beslut för att inte oplanerat riskera att hamna i situationer där lagen om allmänna vattentjänster (LAV) enligt 6§ påtvingar utbyggnad av det kommunala VA-systemet. Kommunen har ett ansvar att långsiktigt och hållbart planera för VA-systemets utformning och arbetet ska präglas av en strategisk medvetenhet, således bör det vara avsiktliga beslut som föranleder till åtgärder enligt §6. De områden som bedöms vara i behov av kommunalt VA ska i VA-planen prioriteras för utbyggnadsordning. Det handlar också om att fånga upp de områden som redan är ett kommunalt ansvar och få med dessa i handlingsplanen och på så sätt möjliggöra en prioriteringslista för de olika områdena.

Det långsiktiga arbetets syfte är också att säkerställa ett ansvarstagande för miljön och människors hälsa, samt ett ekonomiskt arbetssätt som är gynnsamt för både kommunen och dess invånare.

För Växjö kommun finns det en VA-policy vars syfte lyder följande:

I VA-policyn fastställs strategiska vägval, riktlinjer för hantering av olika VA-frågor. VA-policyn ger stöd och vägledning för beslut i frågor om VA-utbyggnad och annan myndighetsutövning i VA-relaterade frågor. Genom VA-policyn tydliggör kommunen sina ambitioner och synsätt för dricksvatten- och spillvatten- samt dagvattenhantering, såväl inom som utanför tätorter.

Policyn tillsammans med VA-planens ingående delar ska bidra till kommunens tillväxt och utveckling samt skydd av miljön och människors hälsa.

Kommunens VA-policy skall bidra till att kommunens invånare får bra VA-försörjning, samtidigt som byggnader, markområden, sjöar, vattendrag och grundvattenförekomster ska skyddas från förorening eller överutnyttjande.

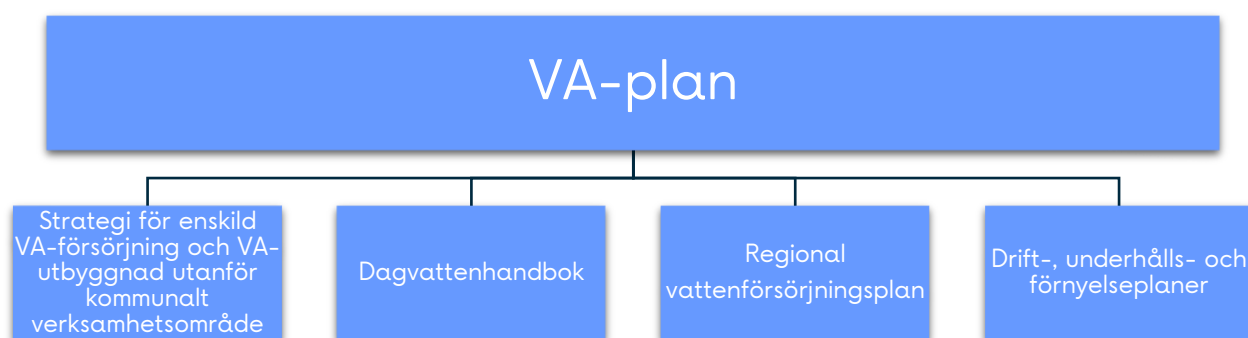
VA-policyn har antagits av kommunfullmäktige.

I policyn beskrivs kommunens ansvar för att säkerställa ett välfungerande VA-system. Detta ansvar gäller både för det kommunala verksamhetsområdet och för VA utanför det befintliga, kommunala verksamhetsområdet. För de

områden som inte är anslutna ska kommunen tillhandahålla tydlig information för hur invånare ska hantera sin VA-försörjning samt kontinuerligt bedöma behovet av att ansluta dessa till verksamhetsområdet. VA-arbetet ska finnas med i detaljplanerings- och bygglovsprocesser. Det ska finnas en långsiktighet hos exploatörer angående hur ett områdes dricksvattenförsörjning och avloppshantering ska fungera.

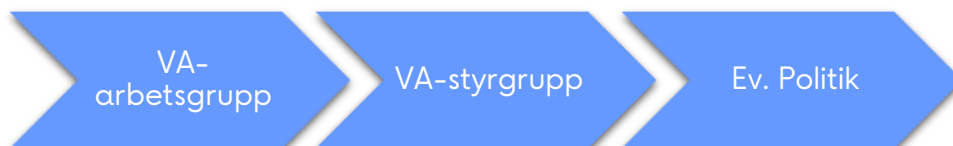
VA-planen förtydligar det som står i VA-policyn. VA-planen består av fyra dokument:

Figur 1. VA-planeringens struktur.

Organisation och beslutfattningsprocess

I organisationen för VA-planen tar VA-arbetsgruppen fram beslutsunderlag och ger förslag. VA-arbetsgruppen består av representanter från samhällsbyggnadsprocessens förvaltningar. Beslutande för VA-planen är VA-styrgruppen, som består av förvaltningschefer och i vissa fall gruppchefer från samhällsbyggnadsprocessens förvaltningar. Vid behov, till exempel vid inrättande av verksamhetsområde går beslutsprocessen vidare till politiken. I samarbete mellan grupperna revideras VA-planen fyra gånger per år. Även handläggarkartan uppdateras i samband med revideringen.

Figur 2. Organisation för kommunal VA-planering.

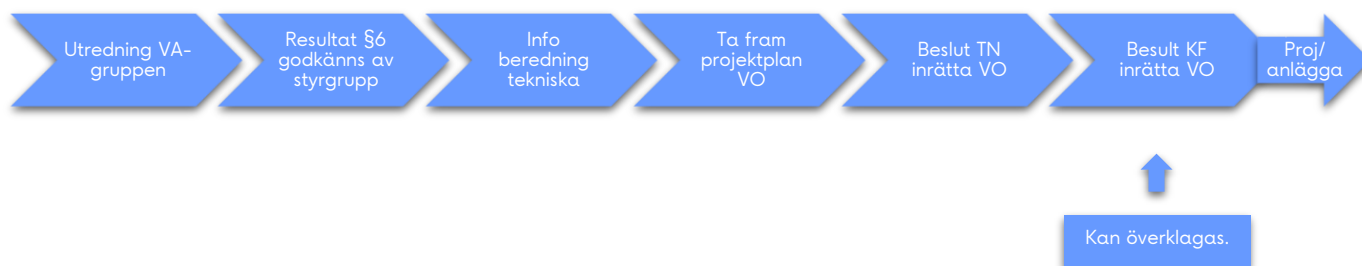
Beslutsprocess för utbyggnad av det kommunala VA-systemet

Vid rekommendation från VA-arbetsgruppen och VA-styrgruppen om att kommunalt VA bör byggas ut inom ett område så går ärendet vidare för politiskt beslut. Beslut för inrättande av verksamhetsområde tas av kommunfullmäktige.

Det aktuella ärendet tas upp till beredningen till tekniska nämnden och därefter sammanställs en projektplan för inrättande av verksamhetsområde (VO). Tekniska nämnden beslutar i första steget om inrättande av VO men slutgiltigt beslut tas av kommunfullmäktige.

Vid tillstyrkt beslut för inrättande av kommunalt VO fortsätter processen till projektering och vidare till anläggande.

Vid avslag till inrättande av kommunalt VO har Länsstyrelsen en möjlighet att förelägga utifrån LAV 6§.

Figur 3. Beslutsprocess för utbyggnad av kommunalt verksamhetsområde.

Förutsättningar för VA-arbetet

Kommunen har i och med lagstiftning ett ansvar och en skyldighet att säkerställa att VA-systemet fungerar ändamålsenligt med hänsyn till hälso- och miljömässiga aspekter utifrån ekonomiska och tekniska förutsättningar. Vattenförvaltningen samordnas på nationell nivå av vattenmyndigheterna och grundas i EU:s vattendirektiv (2000/60/EC). Syftet med direktivet är att ha ett enhetligt regelverk angående hur medlemsländerna ska förvalta sina vatten, och på så sätt förbättra och skydda vattnet.

Nedan presenteras vilka olika förutsättningar som är styrande för VA-arbetet kommunen bedriver.

Lag om allmänna vattentjänster

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster ger kommunen via §6 en skyldighet att ordna vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse om det behöver göras med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Vid rådande omständighet ska kommunen:

1. Bestämna det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. Se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning.

Miljö kvalitetsnormer

Vattenmyndigheterna är de som är samordnande för vattenförvaltning. För att kunna bedriva ett ändamålsenligt arbete ingår samtliga länsstyrelser och kommuner, samt elva nationella myndigheter i den rådande förvaltningscykeln.

Vattenförvaltning bedrivs i sexårscykler. Utifrån införfärdade kunskaper från föregående cykel påbörjas nästa utifrån samma processtruktur. En förvaltningsplan tas fram för de kommande sex åren.

Miljö kvalitetsnormer rör vilken kvalitet yt- och grundvatten ska ha vid en viss tidpunkt. Ändamålet är att säkerställa en god vattenkvalitet och uppnå en *god status*. Vattenförekomsternas kvalitet får inte försämrats av en verksamhet så att de blir sämre än den status som anges i normerna, de är alltså minimikrav på vattnets kvalitet.

En stor utmaning för svenska vatten är övergödning och i ett VA-sammanhang kan enskilda avlopp vara en riskfaktor som kommunen behöver förhålla sig till.

Hållbara Växjö 2030

Utifrån Agenda 2030 framtaget av FN finns 17 mål för hållbar utveckling. Dessa mål berör såväl Sverige nationellt, som Växjö kommun lokalt. I *Hållbara Växjö 2030* beskrivs kommunens rika och varierande mångfald i sina miljöer där bland annat vattnet är en bärare av dessa värden.

En utmaning är bibehållandet av den biologiska mångfalden och ekosystemens funktion och för detta behöver kommunen säkerställa god vattenstatus i sjöar och vattendrag.

En annan utmaning är transporters och resandets påverkan till förorening och övergödning av mark och vatten.

Samhällsbyggandet kan ha en förebyggande verkan för klimat- och miljöarbetet och det är av stor vikt att skydda och stärka god vattenförsörjning och vattenförvaltning.

VA-taxa

Kommunens VA-verksamhet baseras helt på avgifter från kommunens VA-kunder via en VA-taxa. Därmed används inga skattemedel och verksamheten är inte vinstdrivande. VA-taxan består av två olika delar: anläggningsavgiften och bruksavgiften. Anläggningsavgiften är en engångskostnad när en fastighet ansluts till vatten och avlopp, denna avgift kan även tas ut vid om- och tillbyggnad. Bruksavgiften betalas när en fastighet redan är ansluten till kommunalt vatten och avlopp.

Utgångspunkten enligt Växjö kommuns VA-policy är att nytt/utökat verksamhetsområde är möjlig i princip inom ramen för kommunens VA-taxa, vilket innebär att man accepterar att utgifterna för VA kollektivet kan uppgå till 25% exklusive moms utöver de beräknade intäkterna från anläggningsavgifterna. Innan nytt eller utökat verksamhetsområde beslutas, där utbyggnad inte är möjlig inom ramen för normal VA-taxa, skall utredning göras om alternativ med särtaxa eller om gemensamhetsanläggning kan genomföras till lägre kostnad.

Bedömningsgrunder vid strategi för enskilt VA

För områden utanför kommunens verksamhetsområde för VA har det gjorts en bedömning utifrån tre övergripande kategorier för att avgöra framtida lämplig VA-hantering i området. Denna bedömning har föranlett till beslut om vilka lösningar som förespråkas eller ska utföras för att uppnå en ändamålsenlig VA-försörjning.

I bedömningen ingick 73 olika områden inom Växjö kommun. För samtliga områden bedömde man tre olika kategorier (figur 4):

- Plats
- Miljökänslighet
- Hälsa

Plats

Vid planeringen av VA är det relevant att se på stadsplanering i ett större och långsiktigt perspektiv. I kategorin togs därför hänsyn till planeringen av området och bebyggelsestryck utifrån översiktsplanen (ÖP), fördjupade översiktsplaner (FÖP) samt landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). I kriteriet inkluderades också avståndet till tätort samt inkomna förfrågningar om förhandsbesked.

Miljökänslighet

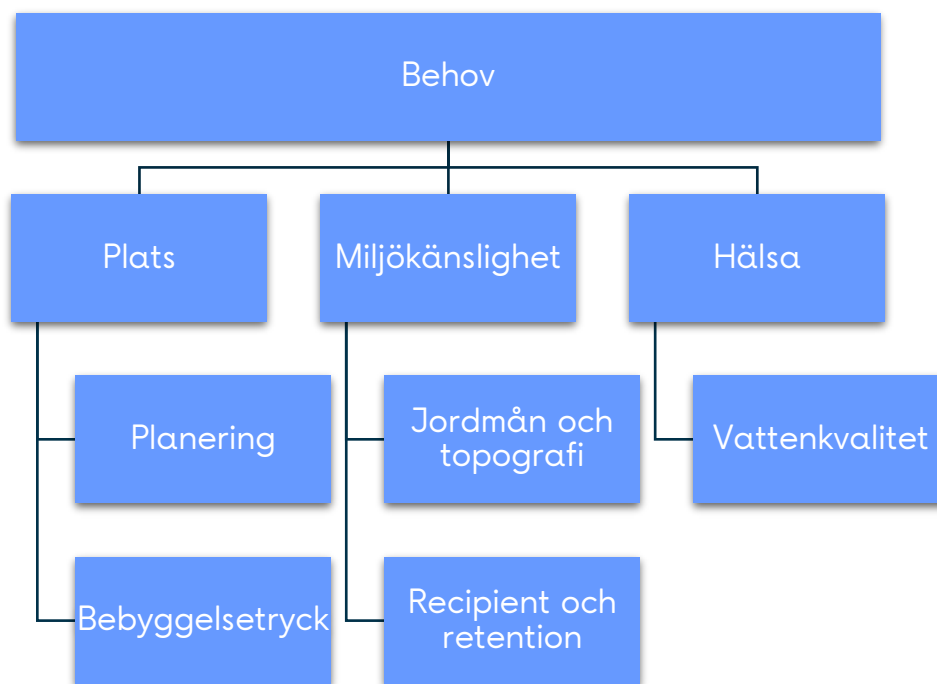
För att kunna följa vattendirektivet och annan lagstiftning behöver kommunen ha kunskap om den omkringliggande miljös egna möjligheter till hantering av avloppsvatten och tillgång till dricksvatten. I kategorin bedömdes jordmånen och möjligheten till infiltration. Utöver typen av jordmån klassades storleken på fastigheterna, möjligheten att anlägga avloppsanläggning på egen tomt samt topografin. Även recipientens känslighet och förmåga till retention bedömdes.

Hälsa

En viktig aspekt vid bedömningen av kommunens skyldigheter att tillhandahålla kommunalt vatten och avlopp är hur vattenkvaliteten i området är och möjligheten för fastighetsägare att ta ut rent dricksvatten i tillräcklig mängd i enskilda anläggningar. I kategorin togs det därför hänsyn till risken för förorening i mark och grundvatten (MIFO - metodik för inventering av förorenade områden) samt radon.

Generellt ska det vara minst 50 meter mellan dricksvattenbrunn och utsläppspunkt för markbaserade enskilda avlopp. Markförhållandena på platsen kan dock innebära en variation av avståndet.

Figur 4. Bedömningsgrunder för framtida VA-försörjning

Sammanvägd bedömning och ställningstagande

Samtliga parametrar vägdes samman till en samlad bedömning om miljöbelastningen och hälsoriskerna i de olika områdena, samt vilka möjligheter som finns för VA-utbyggnad utifrån ekonomiska förutsättningar och områdenas närhet till redan existerande kommunala verksamhetsområden. Sju olika ställningstagande (figur 5) kring hur VA avses lösas togs fram för VA-planen samt två kategorier där underlag saknas i området för att kommunen ska kunna ta ställning.

Figur 5. Sju olika ställningstagande för VA-försörjning samt två kategorier för områden där underlaget är ofullständigt för att kommunen ska kunna ta beslut.

Beskrivning kategorier

Enskilt avlopp förespråkas

- I områden med gles bebyggelse, goda möjligheter att lösa vatten och avlopp inom de egna fastigheterna samt inga kända hälsorisker förespråkas enskilt avlopp.

Enskilt avlopp i väntan på ev. exploatering

- I områden där exploatering väntar kan enskilda avlopp tillåtas i väntan på exploatering.

Gemensam anläggning förespråkas

- I områden med där bebyggelsen är relativt tät, det finns begränsningar i möjligheterna att lösa vatten och avlopp inom de egna fastigheterna samt inga kända hälsorisker förespråkas gemensam anläggning.

Gemensam anläggning förespråkas / Områden för VA-rådgivning

- I områden där flera fastigheter har behov av ett nytt avlopp kan kommunen erbjuda VA-rådgivning för att höja kunskapen kring de administrativa bitarna kring en gemensam anläggning.

VA-avtal (idag och/eller möjlig i framtiden)

- Fastigheter som ligger i anslutning till kommunalt VO kan i vissa fall, enskilt eller via GA, ansluta sig via avtal. Fastighetsägaren ansvarar för all anläggning utanför VO.

Kommunalt VA förespråkas

- I områden där undersökningar visar att en eller flera behov påvisar ett kommunalt ansvar för vatten och avlopp förespråkas kommunalt VA.

Anslutning ska ske

- Där kommunalt VA har byggts ut så ska anslutning till det kommunala VO ske.

Områden där exploatering, planläggning eller annan åtgärd behövs

- Områdena kan ha bestämmelser eller annan utredning som förhindrar VA-utbyggnad.

Områden där utredning pågår eller planeras

- Områdena bedöms kunna ha ett behov av kommunalt VA. Områdena ska utredas vidare innan ställningstagande (läs mer under rubriken *Miljöutredning*).

Av de 73 bedömda områdena införlivades ca 40 områden i VA-planen då det i dessa bedömdes finnas ett behov av ett strategiskt ställningstagande för enskilt VA för en fortsatt hållbar utveckling.

Övriga områden utanför kommunalt verksamhetsområde klassas som glesbebyggelse och bör förses med enskilt VA.

Miljöutredning

Femton av de områden som inkluderades i VA-planen identifierades som områden med en tätare bebyggelse, men utan att det i nuläget bedöms föreligga någon risk för påverkan på människors hälsa eller miljö på sådant sätt som avses i LAV 6§. Däremot är det otydligt hur succesivt tillkommande bebyggelse påverkar denna bedömning. För dessa områden bör strategiska miljöutredningar utföras för att få kunskap om möjligheter och konsekvenser för den fortsatta VA-försörjningen.

Vid en miljöutredning görs en fysisk analys av platsens förutsättningar samt dess nuvarande och kommande bebyggelses behov av åtgärder för VA-försörjningen.

Miljöutredningen följer fem huvudsakliga steg:

Figur 6. Miljöutredningens fem huvudsakliga steg.

Beskrivning av kända förutsättningar baseras på befintligt kunskapsunderlag från kommunen och andra aktörer så som statliga myndigheter. I många orter saknas detaljerade kunskaper för att kunna bedöma hur ansvarsfrågan för allmän VA-försörjning påverkas av en succesiv ökning av

bostadsbebyggelsen. Vid kompletterande utredningar utreds en eller flera av följande frågeställningar:

- Geohydrologiska förhållanden
- Befintlig dricksvattenförsörjning – kvalitet och kvantitet
- Förutsättningar för avledning av dagvatten

Den geografiska analysen av möjligheter och konsekvenser av tillkommande bebyggelse avseende ansvar för VA-försörjning genomförs stegvis med ett antal kriterier för bedömning av:

1. Bedömning 6 § vattentjänstlagen – befintlig bebyggelse
2. Bedömning VA-täthet – tillkommande bebyggelse

Ett VA-tätt område innebär att om det inom en cirkel med 80 m radie från en dricksvattenbrunn finns fyra eller fler bebyggda fastigheter med enskild VA-försörjning. Inom ett sådant område bedöms antalet brunnar och befintliga/potentiella enskilda anläggningar för VA-försörjning inom området vara så många att en risk för påverkan på människors hälsa inte kan uteslutas.

Syftet med miljöutredningarna är att kommunen ska kunna ta såväl miljömässigt och ekonomiskt hållbara beslut vid både bygglov samt beslut om eventuellt verksamhetsområde. Miljöutredningarna syftar även till att föregå eventuella föreläggande LAV 6§ för att inte tvinga ändras i tidsplanering och prioritering av olika orter.

Handläggarkartan

I Handläggarkartan finns VA-planens strategi för enskilt VA tillgängligt digitalt. Varje medarbetare har en skyldighet att tillförskaffa sig den informationen som är relevant för sitt aktuella ärende.

Vissa områden kategoriserade som *Områden där problem kan komma att uppstå. Kontakta VA-plansgruppen*. Vid planering och beslut i sådana ärenden ska VA-plansgruppen kontaktas inför vidare handläggning.

Handläggarkartan uppdateras löpande i samband med att VA-planen revideras.

Tillhörande dokument

Till strategin för enskilt VA finns fyra olika vägledande dokument.

Geografisk utvecklingsplan:

I den geografiska utvecklingsplanen listas de områden som faller inom respektive beskriven klassning (bilaga 1).

Utbyggnadsplan för kommunalt VA:

I utbyggnadsplanen för kommunalt VA definieras bland annat prioritet, vilka områden som avses och tidplan (bilaga 2).

Handlingsplan:

I handlingsplanen för områden där exploatering eller annan åtgärd behövs beskrivs de rekommendationer kommunen ger i väntan på underlag för ställningstagande (bilaga 3).

Utredningsplan:

I utredningsplanen listas de områden som kommunen anser behöva utredas inom en snar framtid för att få tillräckligt underlag för att kunna ta ställning till hur VA-situationen ska lösas (bilaga 4).